

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **L. Á.**, štátny občan M., zastúpený JUDr. I. H., advokátom v T., proti žalovaným : **1/ H.**, **2/ R.**, zastúpená Mgr. Ing. M. R., advokátom v B., **o určenie pozemku za predmet dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 9 C 321/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. februára 2013 sp. zn. 15 Co 2/2011

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. februára 2013 sp. zn. 15 Co 2/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 19. októbra 2010 č. k. 9 C 321/2006-423 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že pozemok parc. č. X.-zastavaná plocha a pozemok parc. č. X.-záhrada, ktoré sú zapísané na LV č. X., vedené v Katastri nehnuteľností pre katastrálne územie R. a ktorých súčasťou je aj rozdelená pôvodná pozemkovoknižná parcela č. X. s výmerou X. m² zapísaná na pozemkovoknižnej vložke č. X. vedenej v pozemkovej knihe pre územie R., sú v rozsahu priestorovo identickom s pôvodnou pozemkovoknižnou parcelou č. X. súčasťou (predmetom) dedičstva po zosnulej pôvodnej vlastníčke rozdelenej pozemkovoknižnej parcely a poručiťke Š. Á. (rod. B., narodenej X., zomrelej X.; naposledy bytom L.). V dedičskom konaní sa z pozemku parc. č. X. a z pozemku parc. č. X. vyčlenia pozemky v rozsahu priestorovo identickom s pôvodnou pozemkovoknižnou parcelou č. X. a s celkovou výmerou X. m², ktorá je súčasťou (predmetom) dedičstva po zosnulej pôvodnej vlastníčke rozdelenej pozemkovoknižnej parcely a poručiťke Š. Á., rod. B., narodenej v obci R. dňa X.; zomrelej X.; naposledy bytom L. U..

V odôvodnení uviedol, že žalovaný 1/ sa ujal držby sporných nehnuteľností účinnosťou zákona č. 138/1991 Zb., teda od 1.5.1991 a desaťročná doba mu uplynula 1.5.2001. Týmto dňom by nadobudol vlastníctvo, ak by boli splnené aj ostatné predpoklady vyžadované ustanovením § 134 OZ. Okrem nepretržitej držby počas doby desať rokov sa pre vydržanie vyžaduje, aby išlo o spôsobilý predmet vydržania a aby držba bola oprávnená. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že i tieto podmienky pre nadobudnutie vlastníctva žalovaným 1/ boli splnené. Sporný pozemok je spôsobilým predmetom vydržania, lebo môže byť predmetom vlastníctva a jeho vlastníctvo nie je vyhradené len štátu alebo zákonom určeným právnickým osobám. Žalovaný 1/ subjektívne presvedčenie, že sporný pozemok mu patril odvodil od právneho stavu vyvolaného účinnosťou zákona č. 138/1991 Zb., kedy sa ujal jeho držby a vykonával ju, resp. toto vlastníctvo prostredníctvom správy žalovaného 2/. U žalovaného 1/ nebolo v konaní preukázané, že by pri výkone tohto práva nekonal v dobrej viere, že mu vec vlastnícky patrí a nebolo ani preukázané, že počas plynutia vydržacej desaťročnej doby sa žalovanému 1/ stali známe také skutočnosti, ktoré museli alebo mohli vyvolať u neho pochybnosti o tom, že sporná nehnuteľnosť mu patrí. O nárokoch žalobcu sa dozvedel z katastrálneho konania, prvýkrát z výzvy doručenej mu katastrálnym úradom dňa 9.4.2003, teda po uplynutí jedenástich rokov a desiatich mesiacov, pokiaľ by desaťročná lehota bola v zmysle vyššie uvedeného výkladu počítaná od 1.5.1991, alebo po uplynutí desať rokov a tri mesiace pokiaľ by desaťročná lehota bola počítaná od účinnosti zákona č. 509/1991 Zb. Žalobca tvrdil, že dobromyseľnosť žalovaného 1/ bola prerušená uplatnením vlastníckych nárokov cirkevným R. žalobou podanou na tunajší súd dňa 27.3.1996 a prejednanou v konaní pod sp. zn. 14 C 75/2004. S touto námietkou žalobcu sa nestotožnil, pretože tento subjekt R. je jednak odlišným subjektom od žalobcu a existencia dobrej viery a plynutia vydržacej doby sa individuálne posudzuje voči každému kto tvrdí, že vlastníkom spornej nehnuteľnosti nie je žalovaný 1/. Okrem toho skutkovým základom označeného súdneho konania bol reštitučný nárok, ktorý sám osebe nenarúša dobromyseľnosť držiteľa, uznáva, že vlastníctvo prešlo na štát a žiada reparáciu. Žaloba z tohto konania bola žalovanému doručená súdom dňa 12.1.2005. Právoplatne bolo skončené dňa 29.5.2006 tak, že žaloba bola voči R. zamietnutá.

Základ pre prechod vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti na štát, vyplýva jednak z ustanovení Mierovej zmluvy s Maďarskom – čl. 29, jednak z Protokolu medzi vládou ČSSR a vládou Maďarskej ľudovej republiky o úprave niektorých majetkovoprávných otázok týkajúcich sa nehnuteľného majetku. Deklarovanie prechodu vlastníckeho práva bolo

vykonané rozhodnutím ONV Bratislava – vidiek z 9.12.1969. Správnosť a súlad tohto rozhodnutia s vtedy platnými predpismi nie je možné preskúmať a predmetný právny akt treba považovať za právny akt bezchybný, z ktorého musí súd v zmysle § 135 ods. 2 O.s.p. vychádzať. Ani v prípade, ak by rozhodnutie vydané na to oprávneným orgánom vykazovalo vady, nemožno takéto rozhodnutie označiť za nulitný (neexistujúci) akt. Za nulitný akt totiž možno považovať len taký akt, ktorý bol vydaný nepríslušným orgánom štátnej správy, teda nad rámec toho-ktorého orgánu. Predmetné rozhodnutie tak ako to potvrdilo Ministerstvo financií SR listom zo dňa 4.12.2009 bolo vydané príslušným orgánom.

Vo vzťahu k žalovanému 2/ dôvodom pre zamietnutie žaloby je nedostatok pasívnej legitímácie pre toto konanie. Žalovaný 2/ ani podľa dokladov z evidencie nehnuteľností a ani podľa iného právneho titulu nedisponuje vlastníckym právom k spornej nehnuteľnosti.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. februára 2013 č. k. 15 Co 2/2011-475 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Žalovaným 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

V odôvodnení odvolací súd uviedol, že súd prvého stupňa vykonal náležité dokazovanie, v rozsahu dôkazných návrhov účastníkov konania, na posúdenie dôvodnosti návrhu žalobcu, ako aj na posúdenie opodstatnenosti tvrdení žalovaných, ktorí zakladali svoju obranu na tom, že vlastnícke právo k spornému pozemku nadobudol žalovaný 1/ vydržaním, zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 132 O.s.p. dospel k správnym skutkovým záverom a na ich základe zaujal vo veci správny právny záver, že návrhu žalobcu nie je možné vyhovieť, keď žalovaný 1/ v konaní preukázal zákonné podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti vydržaním a žalovaný 2/ nie je v konaní pasívne legitimovaný a svoje dôvody vedúce k zamietnutiu návrhu aj náležite v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodnil, keď sa dôkladne vysporiadal so všetkými skutočnosťami a relevantnými argumentmi, na ktoré v konaní poukazovali účastníci konania, a preto v tejto súvislosti žalobca nedôvodne namieta nepreskúmateľnosť a zmätočnosť rozhodnutia; súd prvého stupňa podrobne, logicky a zrozumiteľným spôsobom zdôvodnil svoj postup a uviedol dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil ako po stránke skutkovej, tak aj po stránke právnej a jeho odôvodnenie je tak dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v odvolacom konaní.

S ohľadom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že žalovaný 1/ dostatočne spoľahlivo preukázal, že nadobudol vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti vydržaním a pokiaľ teda

súd prvého stupňa zamietol návrh žalobcu voči žalovanému 1/ z tohto dôvodu a voči žalovanému 2/ pre nedostatok jeho pasívnej legitímácie v konaní, rozhodol vecne správne a preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm.f/ a g/ O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm.a/ až c/ O.s.p. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, pretože je nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnené, pričom odvolací súd hrubo porušil princíp rovnosti účastníkov konania pri súdnom konaní a rozhodovaní, keď žalobcovi neposkytol ani možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam žalovaného 1/ predloženým odvolaciemu krajskému súdu. Vzhľadom na nedostatky druhostupňového konania a rozhodovania navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie prvostupňového súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

Žalovaní 1/, 2/ sa písomne k dovolaniu žalobcu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil), ani nejde o potvrdzujúci rozsudok vo veci neplatnosti zmluvnej podmienky podľa

§ 153 ods. 3 a 4 O.s.p., je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobcu z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľ vady v zmysle § 237 písm.a/ až e/ nenamietal a ich existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Dovolateľ namietal vadu konania v zmysle § 237 písm.g/ O.s.p., túto však bližšie nekonkretizoval a jej existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či postupom súdov nedošlo k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Túto vadu dovolateľ videl v tom, že ani súd prvého stupňa ani odvolací súd mu nedoručil vyjadrenie žalovaného 1/ k jeho odvolaniu na vedomie (vyjadrenie na č. l. 461 a nasl.).

Zásada kontradiktórnosti konania, ktorá síce v našom právnom poriadku výslovne upravená nie je, no patrí medzi všeobecné zásady občianskeho súdneho konania a je jedným z prvkov spravodlivého súdneho procesu spočíva v existencii procesnej rovnosti účastníkov konania, v tzv. rovnosti zbraní účastníkov, v rámci ktorej „každá strana musí mať zásadne možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné pre úspech jej požiadaviek, ale musí mať i možnosť zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženými súdu za účelom ovplyvniť jeho rozhodnutie, a vyjadriť sa k nim“ (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mantovanelli proti Francúzsku z 18. marca 1997). Porušenie povinnosti doručiť odvolanie vrátane **vyjadrenia k odvolaniu** účastníkom konania

má za následok vadu konania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., pretože sa účastníkovi konania odníma možnosť uplatnenia procesného práva vyjadriť sa k úkonu druhého účastníka konania.

Dovolací súd zo spisu zistil, že žalobca napadol rozsudok okresného súdu odvolaním (č. l. 448 až 458). Toto odvolanie bolo zaslané na vyjadrenie žalovanému 1/ a právnenému zástupcovi žalovaného 2/. Žalovaný 1/ sa následne podaním zo 7. decembra 2010 k odvolaniu žalobcu písomne vyjadril (č. l. 461 až 463 a prílohy č. l. 464 až 467). Ako vyplýva zo spisu toto vyjadrenie žalovaného 1/ žalobcovi doručené nebolo.

Vzhľadom na to, že predmetné podanie žalovaného 1/ bolo vyjadrením k odvolaniu žalobcu, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba tiež považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ako súčasti práva na spravodlivý proces (m. m. I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06).

Hore uvedená vada je dôvodom, pre ktorú dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť totiž považované za správne. Z uvedeného dôvodu sa dovolací súd nezaoberal ďalšou námietkou tvrdenu dovolateľom, ktorú dovolateľ videl v porušení jeho práva na spravodlivé súdne konanie (nedostatočne odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch stupňov, resp. ich nepreskúmateľnosť).

Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. novembra 2014

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová